

Vývoj v 19. století

BSS102 Dějiny vojenství

Hlavní války v období 1815-1914

- Latinskoamerické války za nezávislost
- Revoluce 1848-1849
- Krymská válka (1853-1856)
- Válka Rakouska proti Francii a Piemontu (1859)
- Americká občanská válka (1861-1865)
- Války za německé sjednocení (Dánská válka 1864, Prusko-rakouská válka 1866, Prusko-francouzská válka 1870-1871)
- Búrské války (1880-1881 a 1899-1902)
- Americko-španělská válka (1898)
- Rusko-japonská válka (1904-1905)
- Balkánské války (1912-1913)

Průmyslová revoluce a vědecké objevy

- Konzervovaná strava
- Železnice
- Telegraf (od konce století experimenty s bezdrátovým telegrafem)
- Průmyslová výroba (i u zbraní)
- Pokrok ve zpracování ocele
- Chemie
- ...

Britská armáda

1742

1815

1914

Společnost

- Moderní národy a nacionalismus
- Sociální opatření
- Jak mobilizovat veřejnost pro potřeby války?

Doplňování armád a složení vojska

- V polovině 19. století tři druhy doplňování:
  1. Všeobecná branná povinnost;
  2. Rekrutská povinnost;
  3. Systém najímání a verbování.
- Ke konci století typický model – všeobecná branná povinnost, kratší prezenční služba, následně voják v záloze, povoláván na cvičení nebo v případě krizí (částečná mobilizace), starší součástí zeměbrany
- Systém výcviku záložních důstojníků

Rozvoj strategie a strategického myšlení

- Jomini – operační linie pro vedení útočných operací, využití řady příkladů z Napoleonských válek
- Clausewitz – válka v širším kontextu („pokračování politiky jinými prostředky“)
- Mahan – důraz na námořní sílu, ovládnutí námořních komunikací
- řada dalších teoretiků

Pěchota

- Zdokonalování zbraní:
  - drážkovaná hlaveň
  - změna tvaru projektilu
  - postupný přechod k zadovkám (místo 3 ran cca. 10 ran za minutu) – bitva u Hradce Králové
  - kovové nábojnice
  - bezdýmný střelný prach (1884)
  - opakovací pušky – ke konci století v rážích 6-8 mm, efektivní střelba přes 500 m, teoreticky až 2,5 km, přes 10 mířených výstřelů za minutu (rekord – britský instruktor, 38 zásahů za minutu na vzdálenost 270 m do terče o rozměrech 30x30 cm)
- Kulometry
- Miny

Vliv na taktiku

1. Rozptýlení útvarů
2. Zvýšený důraz na rychlost a manévrování
3. První zákopy, polní opevnění
4. Omezení čelních útoků jízdy

Dělostřelectvo

- Rozvoj děl s drážkovanou hlavní
- Větší dostřel (eliminuje pokusy se zaváděním raket)
- Nabíjení zezadu
- Materiál – u většiny armád se stává normou ocel
- Na konci 19. století rychlopalná děla (brzdovratné zařízení)

- Francouzský 12 liberní kanon typu Gribeauval (1776)

- Francouzský lehký kanon 75mm mle 1897

Fortifikace

- Od poloviny 19. století stavba polygonálních pevností
- Výraznější využití podzemních prostor a tunelů
- „roztažení“ plochy pevností, budování předsunutých pozic
- Systémy menších pevností a opevněných bodů v koloniálních a mimoevropských oblastech

Vojenské námořnictvo

- Nástup parního pohonu lodí, železo nahrazuje dřevo jako konstrukční materiál
- Pokusy o první ponorky
- Námořní miny a torpéda
- Rusko-japonská válka zdůraznila vliv těžkého dělostřelectva – řadové lodě, doplněné křižníky (průzkum, podpora, samostatné akce proti komunikacím nepřítele..), torpédoborce a torpédovky
- Moderní bitevní loď Dreadnought (1906) spuštěna na vodu ve Velké Británii, následuje stavba dalších nových bitevních lodí.

- HMS Victory

- HMS Dreadnought

Vzdušné síly

- Koncem 18. století ve Francii využití balonu k pozorování
- Pokus o bombardování Rakušany při obléhání Benátek 1849
- Balónoví kurýři a fotografování
- Od 70. let 19. století rozvoj vzducholodí
- Letadla těžší vzduchu od přelomu 19./20. století
- Během italsko-turecké války (1911) využití letadel k průzkumu, první pokusy s bombardováním

Snahy o odzbrojení

- Haagské konference (1898 a 1907)
  - nedošlo k dohodě o omezení zbrojení
  - ustaven stálý arbitrážní soud (jen pro méně významné spory)
  - pravidla pro vedení války, zákaz určitých druhů zbraní či taktik (otravné plyny, bombardování ze vzducholodí, střely dumdum, útoky na otevřená města, zabíjení zajatců...)

Hilaire Belloc, The Modern Traveller (1898), 2 odstavce z VI. části

A Mutiny resulted.

I never shall forget the way

That Blood upon this awful day

Preserved us all from death.

He stood upon a little mound,

Cast his lethargic eyes around,

And said beneath his breath :

Whatever happens we have got
The Maxim Gun, and they have not.

